

Iulie 2023

Această fișă tematică nu obligă Curtea și nu este exhaustivă

Persoanele vârstnice și Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Dreptul la viață (art. 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului)

Moartea pretins cauzată de condițiile precare din spital și/sau de un tratament neadecvat

Cerere pendinte

[Volintiru împotriva Italiei \(cererea nr. 8530/08\)](#)

Cerere comunicată guvernului italian la 19 martie 2013

În februarie 2007, mama în vârstă de 85 de ani a reclamantei a fost dusă de urgență la spital pentru hipoglicemie și leziuni neurologice grave, stare comatoasă, prezența simultană a unei infecții a fluxului sanguin din plămânul stâng și un blocaj al diurezei. Peste aproximativ o lună medicii au decis că aceasta trebuia externată; cu toate că starea sănătății sale încă era considerată gravă, existase o ușoară ameliorare și starea ei apărea acum stabilă. La 10 martie 2007 aceasta a fost dusă la camera de gardă în stare de comă. A murit la 19 martie 2007. Reclamanta se plânge, în special, că mama ei nu a primit tot tratamentul necesar pentru a-și proteja viața. Totodată, a mai susținut că precarele condiții din spital au cauzat infecția care a dus la decesul mamei sale, și s-a plâns de lipsa unei anchete efective a autorităților în această problemă.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a comunicat cererea Guvernului italian și a adresat întrebări părților, în conformitate cu art. 2 (dreptul la viață), art. 3 (interzicerea tratamentului inuman sau degradant), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) și art. 35 (criterii de admisibilitate) din [Convenția europeană a Drepturilor Omului](#).

Dispariția unui pacient cu Alzheimer din centrul de îngrijire și asistență

[Dodov împotriva Bulgariei](#)

17 ianuarie 2008

Cauza privea dispariția mamei reclamantului, care suferea de Alzheimer, dintr-un cămin pentru persoane vârstnice administrat de stat. Reclamantul a afirmat că viața mamei sale fusese pusă în pericol de neglijența personalului căminului, că poliția nu luase toate măsurile necesare pentru a-i căuta mama imediat după dispariție și că ancheta nu dusese la sancțiuni penale sau disciplinare. A reclamat, de asemenea, durata excesivă a acțiunii civile pentru a obține despăgubiri.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 2** (dreptul la viață) din Convenție. A considerat că este rezonabilă presupunerea că mama reclamantului murise. De asemenea, constată legătura directă dintre nesupravegherea mamei acestuia, în ciuda dispozițiilor de a nu o

lăsa niciodată neînsoțită, și dispariția ei. În prezenta cauză, Curtea observă că, în ciuda existenței în dreptul bulgar a trei căi de atac – penală, disciplinară și civilă - autoritățile nu oferiseră, în practică, reclamantului mijloacele pentru a stabili faptele legate de dispariția mamei sale și a trage la răspundere persoanele sau instituțiile care nu își respectaseră atribuțiile. În fața unei cauze discutabile de neglijență punând în primejdie viața persoanei, sistemul juridic în ansamblul său nu a furnizat prin urmare un răspuns adecvat și la timp conform cerințelor privind obligațiile procedurale ale statelor în temeiul art. 2. De asemenea, Curtea a considerat că **nu a fost încălcat art. 2** din Convenție în ceea ce privește reacția poliției la dispariția mamei reclamantului. Ținând seama de realitățile practice ale muncii zilnice a poliției, Curtea nu era convinsă că reacția acesteia în cazul dispariției fusese adecvată. În cele din urmă, Curtea a reținut că procedura civilă, care durase zece ani, nu respectase cerința termenului rezonabil, **încălcând art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție.

Încălzirea globală

Cerere pendinte

[Verein KlimaSeniorinnen Schweiz si alții împotriva Elveției \(cererea nr. 53600/20\)](#)

Retrimiteră în fața Marii Camere în aprilie 2022

Această cauză, care a fost introdusă de o asociație elvețiană și de membrii acesteia, un grup de persoane în vârstă preocupate de consecințele încălzirii globale asupra condițiilor lor de viață și a sănătății, se referă la o plângere privind diverse deficiențe ale autorităților elvețiene în domeniul protecției climei. Reclamantii susțin în special că statul pârât nu și-a îndeplinit obligațiile pozitive de a proteja în mod efectiv viața și de a asigura respectarea vieții lor private și de familie, inclusiv a domiciliului acestora.

Camera căreia i-a fost repartizată această cauză s-a desesizat în favoarea Marii Camere la 26 aprilie 2022.

Un număr mare de terți intervenienți, inclusiv state membre, au participat la faza scrisă a procedurilor.

La 29 martie 2023, Curtea a desfășurat o ședință a Marii Camere în prezenta cauză.

Transferul nevoluntar al rezidenților dintr-un cămin pentru persoane vârstnice în alt cămin

[Watts împotriva Regatului Unit](#)

4 mai 2010 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamanta în vârstă de 106 ani locuise mai mulți ani într-un cămin pentru persoane vârstnice pe care, din motive bugetare, consiliul local - proprietarul și administratorul căminului - a decis să-l închidă. Reclamanta s-a plâns, în special, că transferul său involuntar de către autoritățile locale la un nou cămin pentru persoane vârstnice a dus la un risc pentru viața și sănătatea ei. Ea a susținut, în special, că transferul în cauză i-ar reduce speranța de viață cu 25%.

Curtea, constatând netemeinicia capetelor de cerere formulate de reclamantă, a declarat cererea **inadmisibilă**, în conformitate cu art. 35 (criteriile de admisibilitate) din Convenție. Curtea era convinsă că transferul inadecvat gestionat al rezidenților vârstnici ai unui cămin ar putea avea un impact negativ asupra speranței lor de viață ca urmare a fragilității generale și a rezistenței la schimbare a persoanelor în vârstă. Cu toate acestea, având în vedere alegerile operaționale pe care trebuie să le facă autoritățile locale în prestarea îngrijirii de tip rezidențial pentru vârstnici, planificarea atentă și pașii care fuseseră făcuți pentru a minimiza orice risc la adresa vieții reclamantei, Curtea a considerat că autoritățile își îndeplineseră obligațiile pozitive în conformitate cu art. 2 (dreptul la viață) din Convenție.

Interzicerea torturii și a pedepselor sau a tratamentelor inumane ori degradante (art.3 din Convenție)

Pretinsa insuficiență a pensiei pentru limită de vârstă pentru un nivel de trai adecvat

Larioshina împotriva Rusiei

23 aprilie 2002 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamanta era o femeie în vârstă care trăia din pensia pentru limită de vârstă și din alte prestații sociale. Aceasta a susținut în special că aceste beneficii nu erau suficiente pentru un nivel de trai corespunzător.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (vădit nefondată), în conformitate cu art. 35 (criteriile de admisibilitate) din Convenție. Curtea a considerat că o plângere cu privire la suma cu totul insuficientă a pensiei și a celorlalte prestații sociale poate, în principiu, să ridice o problemă în temeiul art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Cu toate acestea, pe baza materialelor avute la dispoziție, Curtea nu constată niciun indiciu că suma pensiei reclamantei și a prestațiilor sociale ar fi cauzat prejudicii sănătății sale fizice sau mentale care să atingă gradul minim de gravitate sub incidența art. 3.

Budina împotriva Rusiei

18 iunie 2009 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamanta primea o pensie de invaliditate. La atingerea vârstei de pensionare și la cererea reclamantei, pensia de invaliditate a fost înlocuită cu pensia pentru limită de vârstă. Considerând pensia inadecvată nevoilor sale, reclamanta a încercat fără succes să o actualizeze în instanță. Ulterior, s-a plâns Curții constituționale ruse că legea pensiilor permitea pensii sub nivelul stabilit de subzistență, dar în zadar.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (vădit nefondată), în conformitate cu art. 35 (criteriile de admisibilitate) din Convenție. A notat că nu putea exclude că responsabilitatea statului pentru „tratamente” poate apărea atunci când un reclamant care depinde în totalitate de sprijinul statului se confruntă cu indiferența oficială aflându-se într-o situație gravă de privațiuni sau nevoi incompatibilă cu demnitatea umană. Cu toate acestea, deși venitul reclamantei nu era ridicat în termeni absoluți, ea nu reușise să-și justifice afirmația potrivit căreia lipsa de fonduri se traducea într-o suferință concretă. Într-adevăr, nu exista niciun indiciu în materialele depuse în fața Curții că nivelul pensiei și al prestațiilor sociale de care dispunea reclamanta nu era suficient pentru a o proteja de prejudicii aduse sănătății sale fizice sau mentale sau de o situație de degradare incompatibilă cu demnitatea umană. Prin urmare, deși situația sa era dificilă, Curtea nu a fost convinsă că în circumstanțele din prezenta cauză a fost atins pragul ridicat prevăzut de art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție.

Riscul pretins privind tratamentul contrar art. 3 în cazul aplicării unei decizii de expulzare

Chyzhevskia împotriva Suediei

25 septembrie 2012 (decizie de scoatere de pe rol)

Reclamanta, cetățean ucrainean în vârstă de 91 de ani, s-a plâns de faptul că executarea deciziei de expulzare pentru returnarea sa în Ucraina ar încălca art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) și art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție, din cauza sănătății sale precare și a faptului că nu avea rude sau altă rețea socială în Ucraina.

Curtea a hotărât **radierea de pe rol a cauzei**, în conformitate cu art. 37 (radierea de pe rol) din Convenție, întrucât reclamantei i se acordase un permis de ședere permanentă în Suedia și astfel nu se mai confrunta cu expulzarea în Ucraina. Într-adevăr, având în vedere certificatul medical din februarie 2012, în care se afirma că sănătatea precară a

reclamantei se deteriorase și că viața ei ar fi în mare pericol dacă ar fi urcată în avion pentru a fi expulzată, Consiliul suedez pentru migrație concluzionase că existau obstacole de natură medicală în aplicarea deciziei de expulzare.

Frolova împotriva Finlandei

14 ianuarie 2014 (decizie de scoatere de pe rol)

Bazându-se în special pe art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) și art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție, reclamanta, cetățean rus, născută în 1935, a susținut că era în întregime dependentă de familia ei din Finlanda și că îndepărtarea sa în Rusia va avea consecințe grave.

Curtea a decis **radierea de pe rol a cauzei**, în temeiul art. 37 (radierea de pe rol) din Convenție. A observat că procedura internă se încheiase și că reclamantei i se acordase un permis de ședere permanentă în Finlanda, care putea fi reînnoit. Prin urmare, reclamanta nu mai reprezenta subiectul unui ordin de expulzare.

Senchishak împotriva Finlandei

18 noiembrie 2014

Cauza privea amenințarea cu îndepărtarea din Finlanda a unui cetățean rus de 72 de ani. Aceasta a susținut că nu va avea acces la îngrijire medicală în Rusia, fiind imposibil să obțină acolo un loc într-un centru de îngrijire și asistență, și din cauză că va fi separată de fiica sa, cetățean finlandez.

Curtea a hotărât că **nu se va încălca art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, **în cazul în care reclamanta avea să fie expulzată în Rusia**. Curtea a constatat că nici situația generală din Rusia, nici situația personală a reclamantei nu o va expune unui risc real de tratament inuman sau degradant dacă avea să fie expulzată. În special, reclamanta nu a adus probe pentru a-și dovedi acuzația potrivit căreia nu ar avea acces la tratament medical în Rusia, unde există instituții private și publice de îngrijire sau posibilitatea de a angaja ajutor extern. De asemenea, Curtea avea garanția că se va ține seamă de starea sănătății reclamantei la momentul îndepărtării sale și că va fi organizată o transportare adecvată – de exemplu, cu ambulanța. Curtea a statuat că art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție nu se aplică în cauza reclamantei și această parte din plângere a fost declarată **inadmisibilă**.

Condițiile de detenție și compatibilitatea menținerii în detenție cu vârsta

Sawoniuk împotriva Regatului Unit

29 mai 2001 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul, născut în 1921, s-a referit la vârsta înaintată (79-80 ani), la problemele de sănătate și la tratamentul necorespunzător din penitenciar care făceau ca pedeapsa închisorii să fie extrem de dificilă. S-a plâns în special că aplicarea pedepsei obligatorii a detențiunii pe viață a încălcat art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție.

În această cauză, Curtea a reiterat faptul că nu există nicio interdicție în Convenție cu privire la detenția în penitenciar a persoanelor care ating o vârstă înaintată. Cu toate acestea, neacordarea de îngrijiri medicale necesare deținuților poate constitui un tratament inuman și statele au obligația de a adopta măsuri pentru a asigura confortul persoanelor private de libertate. Dacă gravitatea relor tratamente sau a neglijenței atinge pragul interzis de art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante și a pedepselor) din Convenție, aceasta depinde de circumstanțele speciale ale cauzei, inclusiv vârsta și starea de sănătate a persoanei interesate ca și de durata și natura tratamentului și a efectelor sale fizice și psihice. În speță, întrucât s-a plâns de condițiile sale de detenție sau de lipsa tratamentului medical în contextul art. 3 din Convenție, Curtea constata că reclamantul nu formulase acțiuni în instanțele naționale, în fața cărora, în temeiul Legii drepturilor omului din 1998, în vigoare din octombrie 2000, ar fi putut să se bazeze direct pe dispozițiile Convenției. Prin urmare, reclamantul nu epuizase căile de atac interne în

această privință așa cum prevede art. 35 (condițiile de admisibilitate) din Convenție și în consecință Curtea a declarat cererea **inadmisibilă**.

Papon împotriva Franței

7 iunie 2001 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul, aflat în executarea unei pedepse privative de libertate pentru complicitate la săvârșirea de crime împotriva umanității, avea 90 de ani când a introdus cererea în fața Curții Europene a Drepturilor Omului. Acesta a susținut că menținerea în detenție a unei persoane de vârsta sa era contrară art. 3 (interzicerea pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, iar condițiile de detenție din penitenciarul în care se afla nu erau compatibile cu vârsta sa înaintată și cu starea sa de sănătate.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (vădit nefondată). Curtea nu a exclus posibilitatea ca în anumite condiții detenția unei persoane vârstnice pe o perioadă îndelungată să ridice o problemă în temeiul art. 3 (interzicerea pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, dar a subliniat că trebuie să se țină seama de circumstanțele specifice fiecărei cauze în parte. De asemenea, Curtea a observat că niciunul dintre statele părți la Convenție nu are stabilită o vârstă maximă pentru detenție. În speță, Curtea a hotărât că, date fiind starea generală de sănătate a reclamantului și condițiile de detenție în cazul său, tratamentul acestuia nu atinsese nivelul de gravitate necesar pentru a intra în domeniul de aplicare a art. 3 din Convenție. Deși avea afecțiuni cardiace, starea sa generală a fost definită ca „bună” într-un raport de expertiză.

A se vedea, de asemenea: **Priebke împotriva Italiei**, decizia privind admisibilitatea din 5 aprilie 2001; **Enea împotriva Italiei**, hotărârea (Marea Cameră) din 17 septembrie 2009.

Farbtuhs împotriva Letoniei

2 decembrie 2004

Reclamantul, condamnat în septembrie 1999 pentru comiterea infracțiunilor de genocid și infracțiuni contra umanității pentru rolul avut în deportarea și decesul a zeci de cetățeni letoni în timpul represiunii staliniste din 1940 și 1941, s-a plâns că, date fiind vârsta, infirmitatea sa și incapacitatea penitenciarelor din Letonia de a răspunde nevoilor sale specifice, menținerea pedepsei închisorii constituia un tratament contrar art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. În cele din urmă, în 2002, instanțele interne au scutit reclamantul de executarea restului de pedeapsă, după ce au constatat *inter alia* că acesta contractase alte două boli aflându-se în penitenciar și că în general i se agravase starea de sănătate. Reclamantul a fost pus în libertate a doua zi.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor degradante) din Convenție. A reținut că reclamantul avea 84 de ani când a fost condamnat la pedeapsa închisorii și prezenta paraplegie și dizabilități de așa natură încât nu se putea ocupa de majoritatea sarcinilor zilnice dacă nu era ajutat. În plus, în momentul privării de libertate, suferea deja de mai multe boli grave, majoritatea cronice și incurabile. Curtea a considerat că, atunci când autoritățile naționale au decis încarcerarea unei astfel de persoane, acestea trebuiau să aibă deosebită grijă ca să se asigure de compatibilitatea condițiilor de detenție cu nevoile specifice generate de infirmitatea deținutului. Având în vedere circumstanțele cauzei, Curtea a constatat că, având în vedere vârsta, infirmitatea și starea reclamantului, menținerea acestuia în detenție nu era o măsură adecvată. Situația în care a fost adus i-ar fi cauzat cu siguranță o stare permanentă de anxietate și o senzație de inferioritate și umilire atât de acută încât să constituie tratament degradant. Prin întârzierea cu mai mult de un an a punerii sale în libertate, deși directorul penitenciarului a depus în acest sens o cerere oficială însoțită de probe medicale, autoritățile letone nu l-au tratat așadar pe reclamant în conformitate cu dispozițiile art. 3 din Convenție.

Haidn împotriva Germaniei

13 ianuarie 2011

Reclamantul din această cauză, născut în 1934, s-a plâns în special că plasarea sa în arest preventiv pe durată nedeterminată, după ce executase integral pedeapsa cu închisoarea, reprezentase un tratament inuman și degradant.

Curtea a hotărât că **nu fusese încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând că în prezenta cauză nu fusese atins nivelul minim de gravitate necesar pentru tratamente sau pedepse inumane sau degradante. Curtea nu era convinsă în mod special că vârsta avansată a reclamantului combinată cu starea sa precară (dar nu gravă) de sănătate erau de natură să-l aducă în domeniul de aplicare a art. 3 din Convenție.

Contrada (nr. 2) împotriva Italiei

11 februarie 2014

Reclamantul, în vârstă de aproape 83 de ani, a susținut în special că, date fiind vârsta și starea sa de sănătate, respingerea repetată de către autorități a cererilor sale pentru suspendarea executării pedepsei ori pentru comutarea pedepsei în arest la domiciliu a constituit un tratament inuman și degradant.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. În special, a observat că era neîndoielnic faptul că reclamantul suferea de mai multe afecțiuni medicale grave și complexe și că toate rapoartele și certificatele medicale prezentate autorităților competente în cadrul procedurii constataseră în mod constant și fără echivoc că starea de sănătate a acestuia nu era compatibilă cu regimul de executare a pedepsei în care a fost încadrat. Curtea a mai observat că cererea reclamantului de a fi plasat în arest la domiciliu a fost aprobată abia în 2008, adică abia după 9 luni de la prima cerere. Având în vedere certificatele medicale puse la dispoziția autorităților, timpul scurs până la plasarea acestuia în arest la domiciliu și motivarea deciziilor de respingere a cererilor, Curtea a constatat că menținerea reclamantului în detenție fusese incompatibilă cu interzicerea tratamentelor inumane ori degradante conform art. 3 din Convenție.

Obligația de a îndeplini serviciul militar

Taştan împotriva Turciei

4 martie 2008

Înscris în registrele de stare civilă în 1986, reclamantul a fost chemat în februarie 2000 - la vârsta de 71 de ani - pentru a îndeplini serviciul militar. A fost obligat să execute pregătirea militară și să ia parte la toate activitățile fizice la fel ca recruții în vârstă de 20 de ani. După ce starea sănătății sale s-a deteriorat, a obținut un certificat care îl scutea de serviciul militar în aprilie 2000. Reclamantul s-a plâns în special că fusese obligat la îndeplinirea serviciului militar în ciuda vârstei sale, susținând în special că fusese supus unor rele tratamente fizice și psihice.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție **coroborat cu art. 13** (dreptul la o cale de atac eficientă). Aceasta a considerat, în special, că prin chemarea reclamantului pentru a îndeplini serviciul militar și faptul că a fost ținut acolo, făcându-l să ia parte la pregătirea rezervată recruților mult mai tineri decât el, fusese supus unei experiențe deosebit de traumatizante și îi fusese afectată demnitatea. Îi fusese provocată o suferință suplimentară față de ce implica pentru orice bărbat obligația îndeplinirii serviciului militar și care reprezentase, în sine, tratament degradant în sensul art. 3.

Interzicerea sclaviei și a muncii forțate (art. 4 din Convenție)

Meier împotriva Elvetiei

9 februarie 2016

Această cauză privea cerința ca o persoană privată de libertate să muncească peste vârsta

de pensionare. Reclamantul a invocat în special faptul că îi fusese încălcat dreptul de a nu i se cere să execute muncă forțată sau obligatorie.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 4 § 2** (interzicerea muncii forțate) din Convenție. A subliniat în special că între statele membre ale Consiliului Europei nu exista consens cu privire la munca obligatorie pentru persoanele private de libertate după vârsta de pensionare. În consecință, a scos în evidență, pe de o parte, faptul că autoritățile elvețiene se bucurau de o marjă de apreciere substanțială și, pe de altă parte, faptul că nu poate fi dedusă nicio interdicție absolută din art. 4 din Convenție. Munca obligatorie efectuată de reclamant în timpul detenției sale poate astfel fi considerată „muncă cerută a fi efectuată în cursul normal al detenției”, în sensul art. 4 din Convenție. În consecință, nu constituise „muncă forțată sau obligatorie” în sensul acestui articol.

Dreptul la libertate și la siguranță (art. 5 din Convenție)

H.M. împotriva Elveției (nr. 39187/98)

26 februarie 2002

Reclamanta, născută în 1912, s-a plâns de lipsa de legalitate a pedepsei sale privative de libertate deoarece fusese plasată într-un centru de îngrijire și asistență pe motivul neglijenței. Ea a susținut în această privință că în Convenție numai „vagabondajul” este citat, și nu neglijența, ca motiv de detenție. Se plânge că detenția ei era lipsită de legalitate.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 5 § 1** (dreptul la libertate și siguranță) din Convenție, constatând că, în circumstanțele speței, plasarea reclamantei în centrul de îngrijire și asistență nu reprezenta lipsire de libertate în sensul art. 5 § 1, ci fusese o măsură responsabilă pe care o luaseră autoritățile competente în interesul reclamantei, pentru a-i oferi servicii de îngrijire medicală necesare, condiții de viață și standarde de igienă satisfăcătoare. Curtea a considerat în special că reclamanta avusese ocazia de a primi îngrijiri la domiciliu, dar că aceasta și fiul ei refuzaseră să coopereze. Ulterior, condițiile de trai ale acesteia se deterioraseră atât de mult încât autoritățile hotărâseră să treacă la acțiune. Comisia de apel a examinat cu atenție circumstanțele cauzei și a hotărât că în centrul de îngrijire și asistență în cauză, aflat într-o zonă familiară reclamantei, i se putea oferi acesteia îngrijirea necesară. Reclamanta putea de asemenea să mențină un contact social cu lumea exterioară în timp ce se afla în centru. Curtea a mai reținut că reclamanta, după ce se mutase în centrul de îngrijire și asistență, fusese de acord să rămână acolo.

Vasileva împotriva Danemarcei

25 septembrie 2003

Reclamanta, în vârstă de 67 de ani cu stare de sănătate precară, a avut o altercație într-un autobuz cu un controlor care a acuzat-o că nu avea un bilet de călătorie valabil. A fost chemată poliția și reclamanta a fost arestată pentru că nu și-a dat numele, adresa și data nașterii la cerere. A fost dusă la secția de poliție, unde a fost reținută de la ora 21.30. până la ora 11 a doua zi, după ce se identificase. După punerea sa în libertate, reclamanta s-a prăbușit și a fost internată trei zile cu tensiune arterială crescută. S-a plâns că reținerea ei era lipsită de legalitate.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 5 § 1** (dreptul la libertate și siguranță) din Convenție, constatând că autoritățile nu ajunseseră la echilibrul dintre dreptul la libertate și la siguranță și nevoia de a asigura îndeplinirea unei obligații prevăzute de lege. Se admite faptul că reținerea fusese în acord cu Legea privind administrarea justiției, care obliga persoanele să-și precizeze numele, adresa și data nașterii la cererea poliției, și avea ca scop să asigure îndeplinirea acestei obligații. Curtea a recunoscut, de asemenea, că era esențial ca poliția să poată identifica cetățenii în cadrul exercitării sarcinilor sale, precum și că era legitim pentru companiile de transport să implice poliția în litigii privind valabilitatea unui bilet de autobuz. Cu toate acestea, în ceea ce privește durata reținerii, privarea de libertate a reclamantei timp de 13 ore și jumătate fusese mai lungă decât necesar și neproportională cu scopul reținerii sale, ținând seama de faptul că nu se

Întreprinseseră eforturi pentru stabilirea identității acesteia pe toată perioada reținerii. În plus, reclamanta nu fusese asistată de un medic, fapt care ar fi fost justificat de vârsta înaintată a acesteia și ar fi servit de asemenea la depășirea impasului din comunicarea dintre aceasta și poliție.

Dreptul la un proces echitabil (art. 6 din Convenție)

Pretinsa durată excesivă a procedurii

Süssmann împotriva Germaniei

16 septembrie 1998

Reclamantul, născut în 1916, s-a plâns de durata lungă a acțiunii penale în fața Curții Constituționale Federale privind reducerea pensiei sale suplimentare.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție, privitor la durata procedurilor. A reținut ca admisibil că pentru reclamant în cadrul procedurii era în joc un considerent obiectiv: pensia suplimentară îi fusese redusă și, având în vedere vârsta sa, procedura în fața Curții Constituționale Federale fusese de o importanță incontestabilă pentru el. Totuși, modificările la sistemul de pensii suplimentare nu produsese reclamanului asemenea prejudicii încât să impună instanței respective obligația de a se ocupa de cauza sa ca de o problemă foarte urgentă, cum este valabil în anumite tipuri de litigii.

Jablonská împotriva Poloniei

9 martie 2004

Reclamanta de 81 de ani s-a plâns că durata acțiunii în anularea unui act notarial depășise termenul rezonabil. A susținut în special că, în ciuda vârstei foarte înaintate și a faptului că fiecare înfățișare în instanța regională implica o călătorie lungă și obositoare, participase la audieri și prezentase dovezi ori de câte ori fusese necesar și nu cauzase nicio amânare nejustificată.

Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție, privitor la durata procedurilor, având în vedere mai ales faptul că, dată fiind vârsta înaintată a reclamantei - avea deja 71 de ani când a început acțiunea în instanță - instanțele poloneze ar fi trebuit să manifeste o diligență deosebită în tratarea cauzei sale.

Proceduri de lipsire a persoanelor de capacitatea lor juridică

X și Y împotriva Croației (nr. 5193/09)

3 noiembrie 2011

Această cauză privea acțiunile inițiate de serviciile sociale pentru a lipsi o mamă și o fiică de capacitatea lor juridică. Prima reclamantă, născută în 1923, era imobilizată la pat și suspectată de a suferi de demență. Mai întâi i-a fost numit un tutore în iulie 2006 și apoi a fost lipsită de capacitate juridică în august 2008. Aceasta a pretins că procedura nu fusese corectă, deoarece nu fusese notificată și ca urmare nu fusese audiată de un judecător și nu fusese în măsură să prezinte probe.

Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție, privitor la prima reclamantă, constatând că aceasta fusese privată de garanțiile procedurale corespunzătoare în acțiunea având drept rezultat o decizie cu efecte negative asupra vieții sale private. Cu privire în special la motivările prezentate de instanțele naționale pentru deciziile lor, Curtea nu a putut decât să observe că, în scopul asigurării unei îngrijiri adecvate a persoanelor bolnave și în vârstă, autoritățile statului aveau la dispoziție măsuri mult mai puțin invazive decât lipsirea lor de capacitate juridică.

Dreptul la respectarea vieții private și de familie (art. 8 din Convenție)

Sinuciderea asistată

Gross împotriva Elveției

30 septembrie 2014 (Marea Cameră)

În această cauză, reclamanta, o femeie în vârstă – care dorea să-și curme viața deși nu suferea de o afecțiune clinică – s-a plâns că nu a putut să obțină aprobarea autorităților elvețiene pentru a primi o doză letală de medicament pentru a se sinucide. Reclamanta s-a plâns că, refuzându-i dreptul de a decide prin ce mijloace și în ce moment se va sfârși viața sa, autoritățile elvețiene au încălcat art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție.

În hotărârea Camerei din 14 mai 2013, Curtea a hotărât, cu majoritate, că a fost încălcat art. 8 (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție. Aceasta a constatat, în special, că legislația elvețiană nu era suficient de clară cu privire la condițiile în care era permisă sinuciderea asistată.

Cauza a fost apoi retrimisă Marii Camere la cererea Guvernului elvețian.

În ianuarie 2014, guvernul elvețian a informat Curtea că aflase că reclamanta decedase în noiembrie 2011.

Prin hotărârea Marii Camere din 30 septembrie 2014, Curtea, cu majoritate, a declarat cererea inadmisibilă. Aceasta a ajuns la concluzia că reclamanta intenționase să inducă în eroare Curtea cu privire la o chestiune legată chiar de fondul plângerii sale. În special, aceasta a luat măsuri speciale de precauție pentru a împiedica divulgarea de informații despre moartea sa către avocatul său, și astfel către Curte, pentru a împiedica instanța europeană să întrerupă judecarea cauzei sale. În consecință, Curtea constata că, prin comportamentul său, reclamanta abuzase de dreptul de a depune o cerere individuală [art. 35 § 3 lit. a) și § 4 din Convenție]. Ca urmare a acestei hotărâri, constatările din hotărârea Camerei din 14 mai 2013, care nu au rămas definitive, nu mai sunt valabile din punct de vedere juridic.

Indemnizațiile de îngrijire și asistența personală

McDonald împotriva Regatului Unit

20 mai 2014

Această cauză privea o doamnă de 71 de ani, cu o mobilitate extrem de limitată, care s-a plâns că o autoritate locală îi redusese suma alocată îngrijirii sale săptămânale. Reducerea era întemeiată pe decizia autorității locale că nevoile acesteia de a merge la toaletă noaptea ar putea fi rezolvate prin furnizarea de pampers și cearcefuri absorbante în locul unui îngrijitor pe timp de noapte care să o asiste în utilizarea toaletei. Reclamanta susținea că decizia de a-i reduce indemnizația pe motiv că ar fi putut folosi pampers noaptea, deși nu suferea de incontinență, reprezentase o ingerință nejustificabilă și disproporționată în dreptul ei la respectarea vieții private și o expusese unei mari umilințe.

Curtea a considerat că decizia de a reduce suma alocată pentru îngrijirea reclamantei reprezentase o ingerință în dreptul acesteia la respectarea vieții private și de familie, întrucât îi cerea să folosească pampers când ea nu suferea de fapt de incontinență. Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție în perioada cuprinsă între 21 noiembrie 2008 și 4 noiembrie 2009 deoarece ingerința în dreptul reclamantei la respectarea vieții private și de familie nu fusese în conformitate cu legislația națională în această perioadă. Curtea a declarat, de asemenea, **inadmisibilă** (în mod vădit nefondată) plângerea reclamantei privind perioada de după 4 noiembrie 2009, deoarece statul dispunea de o putere considerabilă pentru a lua decizii privind alocarea unor resurse limitate și, prin urmare, ingerința în drepturile reclamantei fusese „necesară într-o societate democratică”.

Jivan împotriva României

8 februarie 2022

În 2017 reclamantului, născut în 1930 și care suferea deja de diverse afecțiuni medicale presupus invalidante, i s-a amputat un picior. Cauza privea decizia unei instanțe că acesta avea doar o dizabilitate de nivel mediu, nu sever. Reclamantul s-a plâns, în special, că a fost forțat la izolare prin decizia autorităților române și prin negarea consecutivă a sprijinului, și că procedurile aferente au durat mult, mai cu seamă pentru cineva de vârsta sa.

Curtea consideră că a fost încălcat art. 8 (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție,

constatând că autoritățile române nu au acționat așa cum era rezonabil în circumstanțele cauzei pentru a-i asigura reclamantului, o persoană în vârstă cu handicap, protejarea efectivă a dreptului său la respectarea vieții private, și astfel nu au realizat echilibrul echitabil cerut la art. 8. Curtea a observat în special că dreptul reclamantului la autonomie și la respectarea demnității sale nu pare să fi fost luat în considerare în cadrul evaluărilor interne în cauză. Nici condițiile sale de viață și nici lipsa unei rețele de sprijin nu au fost menționate în aceste decizii. În plus, autoritățile nu au ținut seama de vârsta reclamantului și nici de faptul că acesta și-a pierdut piciorul la vârsta de optzeci și cinci de ani. Nici implicațiile pe care o astfel de schimbare drastică le-a avut asupra vieții unei persoane în vârstă nu au fost menționate în evaluările interne. Ca urmare a acestor decizii, reclamantul a fost lăsat să își poarte singur de grijă, iar autoritățile nu au propus niciun aranjament practic alternativ pentru a-i asigura sprijinul constant de care avea nevoie.

Identitatea de gen

Grant împotriva Regatului Unit

23 mai 2006

Reclamanta, în vârstă de 68 de ani și transsexuală trecută post-operatoriu de la sexul masculin la sexul feminin, s-a plâns de nerecunoașterea legală a schimbării sexului și de refuzul de a i se plăti pensia pentru limită de vârstă aplicabilă celorlalte femei (60 de ani). Cererea sa a fost respinsă pe motivul că ar fi avut dreptul la o pensie de stat numai la vârsta de 65 de ani, aceasta fiind vârsta de pensionare a bărbaților. Aceasta a făcut apel, fără succes. În 2002 a solicitat redeschiderea cauzei sale în lumina hotărârii *Christine Goodwin împotriva Regatului Unit*¹ din 11 iulie 2002 a Curții Europene a Drepturilor Omului. La 5 septembrie 2002, Departamentul pentru muncă și pensii, având în vedere hotărârea *Christine Goodwin*, refuza să-i acorde reclamantei pensia de stat. În decembrie 2002, când reclamanta a împlinit vârsta de 65 de ani, au început plățile pentru pensie.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție. Cu toate că statutul de victimă al reclamantei a încetat la data intrării în vigoare a Legii din 2004 privind recunoașterea sexului, care i-a oferit astfel, la nivel național, mijloacele pentru obținerea recunoașterii juridice, aceasta putea, totuși, să pretindă că este o victimă a nerecunoașterii juridice de la data, ulterioară hotărârii *Christine Goodwin*, la care autoritățile britanice au refuzat să dea curs cererii sale, și anume din 5 septembrie 2002.

Schlumpf împotriva Elvetiei

8 ianuarie 2009

Această cauză se referea la refuzul asigurătorilor de sănătate de a-i plăti reclamantei costurile operației de schimbare de sex pe motiv că aceasta nu respectase perioada de așteptare de doi ani pentru a permite o reexaminare, așa cum cere jurisprudența

¹. În speță, reclamanta s-a plâns de lipsa recunoașterii juridice a sexului postoperatoriu și de statutul juridic al transsexualilor în Regatul Unit, iar Marea Cameră a Curții a constatat, în special, că a fost încălcat art. 8 (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție. În speță, Curtea a considerat că situația, așa cum evoluase aceasta, nu mai era în marja de apreciere a Regatului Unit și că trebuia ca Guvernul Regatului Unit să pună în aplicare în timp util măsurile pe care le considera adecvate pentru a-și îndeplini obligațiile de a garanta pentru reclamant și pentru alte persoane transsexuale dreptul la respectarea vieții private în conformitate cu hotărârea judecătorească.

Tribunalului federal al asigurărilor ca o condiție pentru plata costurilor acestor operații. Reclamanta susținea că suferința psihică pe care i-o provoca tulburarea de identitate venea încă din copilărie și o dusesse în repetate rânduri la un pas de sinucidere. În ciuda tuturor acestora, și deși la vârsta de aproape 40 de ani era deja sigură că este transsexuală, ea acceptase responsabilitățile de soț și tată până când copiii au crescut și soția ei a murit de cancer.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție. Aceasta a considerat, *inter alia*, că perioada de doi ani, în special la vârsta de 67 de ani a reclamantei, ar fi fost de natură să-i influențeze decizia privind operația, afectându-i astfel libertatea de a-și determina identitatea de gen. Având în vedere situația specială a reclamantei și marja limitată de apreciere a statului pârât în legătură cu unul dintre cele mai intime aspecte al vieții private, Curtea a concluzionat, prin urmare, că nu existase un just echilibru între societatea de asigurare și interesele reclamantei. Curtea a hotărât prin urmare că a fost **încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție, prin refuzul Tribunalului federal al asigurărilor de a lua în considerare rapoartele de expertiză și prin lipsa audierii publice.

Încălzirea globală

Cerere pendinte

Verein KlimaSeniorinnen Schweiz si alții împotriva Elvetiei (cererea nr. 53600/20)

Cerere comunicată Guvernului elvețian la 17 martie 2021.

A se vedea mai jos, la „Dreptul la viață (art. 2 din Convenție)”.

Protecția jurisdicțională

M.K. împotriva Luxemburgului (nr. 51746/18)

18 mai 2021

Reclamanta în această cauză, o persoană în vârstă și vulnerabilă, a fost plasată sub ocrotire (*curatelle simple*) de către instanțele din Luxemburg, pe motivul cheltuielilor sale extravagante, o noțiune interpretată cu trimitere la fostul Cod Civil francez. Aceasta a considerat că plasarea sa sub supraveghere constituia o ingerință în dreptul la respectarea vieții private.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție. Cu titlu introductiv, a constatat că ingerința în viața privată a reclamantei, anume decizia de a o plasa sub ocrotire, a fost „în conformitate cu legea”. Mai mult, ingerința urmărise scopurile legitime de bunăstare economică a țării și protecția reclamantei. În sfârșit, Curtea a constatat că ingerința, care de fapt a fost minimă pe scala măsurilor posibile, a fost proporțională și adecvată circumstanțelor individuale ale reclamantei, fiind în același timp în concordanță cu scopul legitim de a-i proteja bunăstarea în sensul cel mai larg. Astfel, ingerința a rămas în limitele marjei de apreciere oferite autorităților judecătorești în speță. În acest sens, Curtea a reținut, în special, că autoritățile judecătorești s-au străduit să asigure un echilibru între respectarea demnității și a autodeterminării reclamantei și nevoia de a o proteja și de a-i proteja interesele în fața vulnerabilității sale, despre care considerau că au identificat-o în baza impresiei lor că aceasta nu conștientiza obiectul și sfera de aplicare a deciziilor importante luate în numele său.

Calvi si C.G. împotriva Italiei

6 iulie 2023²

Primul reclamant din această cauză acționa în nume propriu și, de asemenea, în numele vărului său, cel de-al doilea reclamant, născut în 1930, pentru care s-a hotărât o măsură de protecție jurisdicțională de către o instanță de tutelă și care a fost plasat într-un centru

². Hotărârea va rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 (hotărâri definitive) din [Convenția Europeană a Drepturilor Omului](#).

de îngrijire și asistență începând din octombrie 2020. Reclamanții s-au plâns despre plasarea celui de-al doilea reclamant sub protecție jurisdicțională și despre consecutiva izolare socială din cauza plasării într-un centru de îngrijire și asistență.

Curtea a hotărât că a fost încălcat art. 8 din Convenție (dreptul la respectarea vieții private) în privința celui de-al doilea reclamant, constatând că, deși ingerința în drepturile acestuia urmărea obiectivul legitim de a-i proteja bunăstarea în sens larg, nu fusese proporțională sau adaptată situației sale individuale, dată fiind seria de măsuri aflate la dispoziția autorităților. Curtea a observat în special că cel de-al doilea reclamant a fost făcut dependent în întregime de tutorele său legal în aproape toate domeniile vieții sale și că măsura era nu avea limită în timp. Este preocupată de faptul că autoritățile profitaseră efectiv de flexibilitatea sistemului de tutelă pentru a îndeplini scopuri prevăzute în dreptul italian, cu condiția unor limitări stricte, în contextul procedurii TSO (tratatamentul medical obligatoriu – *trattamento sanitario obbligatorio*); cadrul legal al TSO fusese, astfel, eludat prin recurgerea abuzivă la tutela legală.

Libertatea de exprimare (art. 10 din Convenție)

Heinisch împotriva Germaniei

21 iulie 2011

Cauza privea concedierea unei asistente medicale din domeniul geriatriei, după ce aceasta formulase o plângere penală împotriva angajatorului său, invocând deficiențe în îngrijirea oferită. Reclamanta s-a plâns că, prin concedierea ei și refuzul instanțelor de a dispune reîncadrarea sa, a fost încălcat art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenție.

Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție, constatând că fusese disproporționată concedierea reclamantei fără preaviz și că instanțele interne nu asiguraseră un echilibru just între necesitatea de protejare a reputației angajatorului și necesitatea de a proteja dreptul reclamantei la libertatea de exprimare. Curtea a observat în special că, având în vedere deosebita vulnerabilitate a pacienților în vârstă și necesitatea de a preveni abuzurile, informațiile dezvăluite fuseseră în mod incontestabil de interes public. În plus, interesul public de a fi informat despre deficiențele în furnizarea de îngrijire instituțională pentru persoanele vârstnice de către o companie de stat era atât de important încât depășea interesul de a proteja reputația și interesele comerciale ale unei societăți. În sfârșit, această sancțiune nu numai că avusese repercusiuni asupra carierei reclamantei, dar putea avea și un efect descurajator important asupra altor angajați ai companiei și în general asupra angajaților serviciilor de îngrijire și asistență, descurajând astfel denunțul într-o sferă în care pacienții sunt adesea incapabili să își apere drepturile, iar membrii personalului de acordare a îngrijirilor sunt primii care își dau seama de carențele din prestarea acestor servicii.

Tešić împotriva Serbiei

11 februarie 2014

În 2002, reclamanta, o pensionară care suferea de diferite boli, a fost găsită vinovată de defăimarea avocatului său și obligată să-i plătească acestuia 300.000 dinari ca despăgubire, împreună cu dobânzile moratorii, plus cheltuieli de judecată în sumă de 94.120 dinari (echivalentul a cca 4.900 euro în total). În iulie 2009, judecătoria municipală a emis un ordin de executare cerând ca două treimi din pensia reclamantei să fie transferate lunar în contul bancar al avocatului, până la plata integrală a sumelor acordate. După aceste deduceri, reclamantei îi rămâneau pentru a trăi aproximativ 60 de euro pe lună.

Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. A observat în special că despăgubirile plus cheltuielile de judecată acordate împotriva reclamantei reprezentau în total peste 60% din pensia lunară a acesteia. Mai mult, nu se putea susține că declarația reclamantei în privința fostului său avocat fusese doar un atac personal nejustificat. În plus și mai ales frapant, instanța municipală emisese un ordin cerând ca două treimi din pensia reclamantei să fie transferate lunar în contul bancar al avocatului, în pofida faptului că legea aplicabilă prevăzuse că acesta era cuantumului maxim

care putea fi reținut, lăsând în mod clar loc unei abordări mai nuanțate. Până la 30 iunie 2013, reclamanta plătitese un total de cca 4350 euro, dar cu dobânda acumulată și viitoare, trebuia să continue plățile pentru încă aproximativ doi ani. În mai 2012 pensia lunară a acesteia era de cca 170 euro, astfel încât după deduceri îi rămâneau cca 60 euro din care să trăiască și să-și cumpere medicamentele lunar, care costau cca 44 euro și pe care nu și le mai permitea. Curtea a constatat că aceasta era o situație deosebit de precară pentru o persoană în vârstă care suferea de o serie de boli grave. Prin urmare, de vreme ce măsurile contestate erau prevăzute de lege și au fost adoptate în vederea unui scop legitim, și anume protejarea reputației unei alte persoane, această ingerință în exercitarea dreptului reclamantei la libertatea de exprimare nu fusese „necesară într-o societate democratică”.

Dreptul la căsătorie (art. 12 din Convenție)

Delecolle împotriva Franței

25 octombrie 2018

Această cauză privea dreptul unei persoane vârstnice plasate sub curatelă specială de a se căsători fără să fi primit autorizația curatorului său sau a instanței de tutelă.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 12** (dreptul la căsătorie) din Convenție. Aceasta a constatat în special că orice limitare a dreptului la căsătorie ce rezultă din legislația internă a statelor contractante nu putea să restricționeze acest drept într-un mod care i-ar încălca esența însăși. Totuși a considerat că limitarea dreptului reclamantului de a se căsători nu fusese arbitrară sau disproporționată.

Interzicerea discriminării (art. 14 din Convenție) și interzicerea generală a discriminării (art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție)

Burden împotriva Regatului Unit

29 aprilie 2008 (Marea Cameră)

Reclamantele erau două surori în vârstă de peste 80 de ani, necăsătorite, care au locuit împreună toată viața lor, iar în ultimii 30 de ani într-o casă construită pe un teren moștenit de la părinți. Fiecare soră își lăsase averea, prin testament, celeilalte surori. Acestea s-au plâns că, atunci când una dintre ele va muri, supraviețuitoarea va avea de plătit o taxă foarte mare de succesiune, spre deosebire de supraviețuitorul unei căsătorii sau al unui parteneriat civil.

Curtea a reținut că **nu fusese încălcat art. 14** (interzicerea discriminării) din Convenție **coroborat cu art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1** la Convenție, constatând că reclamantele, în calitate de surori care locuiau împreună, nu pot fi comparate în sensul art. 14 cu un cuplu căsătorit sau cu un parteneriat civil. Curtea a observat în special că, așa cum nu poate exista o analogie între cuplurile căsătorite și parteneriatele civile, pe de o parte, și cuplurile heterosexuale sau homosexuale care aleg să locuiască împreună, dar să nu devină soț și soție sau parteneri civili, pe de altă parte, absența unui astfel de act cu forță juridică obligatorie între reclamante făcea ca relația lor de coabitare, în ciuda duratei lungi, să fie în mod fundamental diferită de cea a unui cuplu căsătorit sau a unui parteneriat civil. Acest punct de vedere nu era afectat de faptul că statele membre adoptaseră o varietate de norme de succesiune diferite precum cele privind supraviețuitorii unei căsătorii, ai unui parteneriat civil și cei ai unor persoane aflate într-o relație strânsă de familie și, de asemenea, adoptaseră politici diferite în ceea ce privește acordarea de scutiri de impozite pe succesiune pentru diferitele categorii de urmași; statele, în principiu, rămân libere să elaboreze norme diferite în materie fiscală.

Carson și alții împotriva Regatului Unit

16 martie 2010 (Marea Cameră)

Această cauză a vizat normele pretins discriminatorii care reglementează dreptul la indexarea pensiei de stat. În conformitate cu legislația, pensiile erau indexate numai în

cazul în care destinatarul are reședința în mod obișnuit în Regatul Unit sau într-o țară având un acord reciproc cu Regatul Unit privind majorarea pensiilor. Cei având reședința în alte locuri continuau să primească pensia de stat de bază, însă aceasta era înghețată la rata plătită la data la care au părăsit Regatul Unit. Cei 13 reclamânți (în vârstă de 65-92 de ani) își petrecuseră cea mai mare parte a vieții active în Regatul Unit, plățind integral contribuțiile sociale naționale, înainte de a emigra sau a se întoarce în Africa de Sud, Australia sau Canada, în niciunul din aceste state neexistând un acord reciproc cu Regatul Unit privind majorarea pensiilor. Pensiile au fost înghețate în consecință la rata plătită la data plecării acestora. Considerând acest lucru drept o diferență nejustificată de tratament, prima reclamantă a solicitat reexaminarea deciziei de a nu i se indexa pensia. Cu toate acestea, cererea i-a fost respinsă în 2002 și în ultimă instanță, la apelul declarat în fața Camerei Lorzilor în 2005.

Curtea a reținut că **nu a fost încălcat art. 14** (interzicerea discriminării) din Convenție **coroborat cu art. 1** (protecția proprietății) din **Protocolul nr. 1** la Convenție. A constatat, în special, că argumentul principal al reclamânților potrivit căruia, întrucât munciseră în Regatul Unit și plățiseră contribuțiile obligatorii la Fondul național de asigurări, se aflau într-o situație în mod relevant similară cu cea a pensionarilor care beneficiau de majorare, era greșit. În plus, în ceea ce privește comparația cu pensionarii rezidenți în Regatul Unit, trebuia reamintit faptul că sistemul de securitate socială avea, în esență, un caracter național și scopul de a asigura un anumit nivel minim de trai locuitorilor săi. În ultimul rând, Curtea nu a considerat nici că reclamânții ar fi într-o situație în mod relevant similară cu cea a pensionarilor rezidenți în țări cu care Regatul Unit încheiase un acord bilateral care prevedea majorarea.

Cereri pendinte

Taipale împotriva Finlandei (nr. 5855/18) și Tulokas împotriva Finlandei (nr. 5854/18)

Cereri comunicate Guvernului Finlandei la 12 iulie 2018

Aceste cereri privesc legislația națională care prevede, în anumite circumstanțe, o taxare superioară a veniturilor din pensii decât a veniturilor din salarii.

Curtea a comunicat cererile Guvernului Finlandei și a adresat întrebări părților, în temeiul art. 13 (dreptul la o cale de atac eficientă) și art. 14 (interzicerea discriminării) din Convenție și în temeiul art. 1 (interzicerea generală a discriminării) din Protocolul nr. 12 la Convenție.

Reparația echitabilă (art. 41 din Convenție)

Georgel și Georgeta Stoicescu împotriva României

26 iulie 2011

În 2000, a doua reclamantă, fiind în vârstă de 71 de ani, a fost atacată, mușcată și trântită la pământ de o haită de câini fără stăpân într-o zonă rezidențială din București. În urma incidentului, a început să sufere de amnezie și de dureri de umăr și coapsă și nu putea merge. Trăia o stare constantă de anxietate și nu ieșea niciodată din casă de frica unui alt atac. Până în 2003 a ajuns complet imobilă. Soțul și moștenitorul acesteia au continuat cauza după moartea sa în decembrie 2007.

Curtea a reținut că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție, constatând că, în circumstanțele particulare ale cauzei, neluând măsuri suficiente pentru a aborda problema câinilor fără stăpân și pentru a oferi reparații adecvate celei de-a doua reclamante pentru prejudiciul suferit, autoritățile nu reușiseră să-și îndeplinească obligația de a-i respecta viața privată. De asemenea, Curtea a hotărât că a fost **încălcat art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție, deoarece a doua reclamantă fusese privată de posibilitatea clară și practică de a solicita despăgubiri în instanță pentru atac și, prin urmare, nu beneficiase de dreptul efectiv de acces la o instanță. În ultimul rând, referitor la suma de acordat în prezenta cauză cu titlul de prejudiciu, în temeiul art. 41 (reparația echitabilă) din Convenție, Curtea a observat că, în

evaluarea suferinței pe care reclamanta trebuie să o fi îndurat, trebuie să se țină seama, de asemenea, de situația ei financiară dificilă, de vârsta înaintată și de starea de deteriorare a sănătății ei și de faptul că nu putuse beneficia de asistență medicală gratuită și de medicamente gratuite decât la doi ani și jumătate după incident.

Protecția proprietății (art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție)

Klaus și Iouri Kiladze împotriva Georgiei

2 februarie 2010

Reclamanții erau doi frați, născuți în 1926 și respectiv în 1928, fiind recunoscuți ca victime ale represiunii politice sovietice. În 1998, aceștia au introdus o acțiune solicitând despăgubiri pentru prejudiciul material și moral în baza Legii privind recunoașterea statutului de victimă și regimul de protecție socială pentru persoanele supuse represiunii politice („Legea din 1997”). Aceștia s-au plâns de „vidul legislativ” care le nega drepturile economice în temeiul legii în cauză.

Curtea a reținut că a fost **încălcat art. 1** (protecția proprietății) **din Protocolul nr. 1** la Convenție, considerând că lipsa totală de acțiune pe o perioadă de mai mulți ani, care era imputabilă statului și îi lipsea pe reclamanți să se bucure efectiv de dreptul la acordarea unei despăgubiri cu titlu de prejudiciu moral într-un termen rezonabil, le impusese acestora o sarcină disproporționată și excesivă care nu poate fi justificată prin presupusa urmărire a unui interes general și legitim de către autorități în prezenta cauză. Curtea a constatat, în special, că statul georgian nu pare nici în prezent să dorească să se implice în procesul de examinare a problemei și de luare de măsuri, privându-i astfel pe reclamanții vârstnici de orice posibilitate de a beneficia în timpul vieții de drepturile pe care le au în temeiul art. 9 din Legea din 1997.

În conformitate cu **art. 46** (forța obligatorie și executorie a hotărârilor) din Convenție, observând că problema unei lacune în legislație ridicată de această cerere nu îi afectase numai pe reclamanți și că situația era de natură să ducă la un număr ridicat de cereri adresate Curții, aceasta a reținut în continuare că trebuiau luate măsuri generale la nivel național în scopul executării hotărârii. Prin urmare, autoritățile trebuiau să acționeze rapid pentru a adopta măsuri legislative, administrative și bugetare, astfel încât persoanele vizate de secțiunea 9 din legea din 11 decembrie 1997 să poată beneficia efectiv de drepturile garantate de această dispoziție.

Da Conceição Mateus împotriva Portugaliei și Santos Januário împotriva Portugaliei

8 octombrie 2013 (decizie privind admisibilitatea)

Aceste cauze se referă la plata pensiilor din sectorul public ale reclamanților, care au fost diminuate în 2012 ca urmare a unor reduceri ale cheltuielilor publice portugheze. Reclamanții, născuți în 1939 și respectiv în 1940, s-au plâns de impactul pe care reducerea pensiilor lor îl avusese asupra situației lor financiare și a condițiilor de viață.

Curtea a examinat compatibilitatea dintre reducerea plății pensiilor reclamanților și art. 1 (protecția proprietății) din Protocolul nr. 1. Curtea a declarat cererile **inadmisibile** ca vădit nefondate. Curtea a reținut, în special, că reducerile pensiilor reprezentaseră o restrângere proporțională a dreptului reclamanților la protecția proprietății. Având în vedere problemele financiare excepționale cu care se confrunta Portugalia la acel moment, și dat fiind caracterul limitat și temporar al reducerii pensiilor, Guvernul portughez a găsit un echilibru echitabil între interesul public general și protecția dreptului individual al reclamanților la plata pensiilor.

Mauriello împotriva Italiei

13 septembrie 2016 (decizie privind admisibilitatea)

În speță, contribuțiile pentru pensia pentru limită de vârstă plătite de reclamantă de-a lungul carierei sale de 10 ani nu au fost rambursate, întrucât aceasta nu se calificase pentru o pensie de funcționar public, din cauză că nu plătitise contribuții timp de 15 ani așa cum cerea legislația națională. Reclamanta s-a plâns că fusese lipsită de toate contribuțiile

pentru pensie deduse din salariul său de-a lungul carierei sale și că nu primise nicio sumă corespunzătoare sub forma unei pensii pentru limită de vârstă sau a unei sume forfetare. Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca vădit nefondată. Acesta a constatat în special că obligația de a plăti contribuții pentru pensia pentru limită de vârstă a dus la o ingerință în dreptul reclamantei la liniștita posesie, dar a reținut că aceasta fusese prevăzută de lege. Curtea a constatat, cu toate acestea, că ingerința nu adusese o atingere disproporționată dreptului reclamantei de a se bucura de liniștita posesie, având în vedere că statele au la dispoziție o marjă largă de apreciere pentru a alege sistemele de pensionare și că prin Convenție nu le este impusă adoptarea unui model anume. Curtea a observat, de asemenea, că reclamanta începuse să lucreze și să plătească contribuții la o dată la care era deja sigur că nu va obține un drept la pensie, dat fiind că legislația națională prevedea cel puțin 15 ani de ocupare a unei funcții pentru a putea beneficia de acest drept, iar reclamanta plătiese contribuții numai 10 ani când a ajuns la vârsta obligatorie de pensionare. În sfârșit, Curtea a constatat că reclamanta nu furnizase informații cu privire la presupusa sa situație financiară precară, care o împiedicase să efectueze plăți voluntare într-un cont de pensii, care să-i permită, astfel, să obțină o pensie.

Aielli și alții și Arboit și alții împotriva Italiei

10 iulie 2018 (decizie privind admisibilitatea)

Această cauză privea reforma actualizării plăților pensiilor de stat pentru 2012 și 2013 în contextul crizei deficitului bugetar și al consecințelor acestuia. Reclamantii, care erau cu toții pensionari care primeau de peste trei ori mai mult decât pensia minimă de bază, s-au plâns de reajustarea pensiilor pentru limită de vârstă.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca vădit nefondată. A observat, în special, că legislativul italian a fost obligat să intervină într-un context economic dificil. Decretul legislativ în cauză a căutat să asigure redistribuirea în favoarea pensiilor mai mici, păstrând în același timp durabilitatea sistemului de securitate socială pentru generațiile viitoare. Spațiul de manevră al guvernului italian a fost, de asemenea, restricționat din cauza resurselor limitate și a riscului ca Comisia Europeană să ia măsuri pentru un deficit bugetar excesiv. În concluzie, Curtea a considerat că efectele reformei nu erau atât de grave încât să prezinte riscul de a cauza reclamantilor dificultăți în acoperirea costurilor vieții într-o măsură care să fie contrară art. 1 (protecția proprietății) din Protocolul nr. 1.

P.C. împotriva Irlandei (nr. 26922/19)

1 septembrie 2022

Această cauză se referea la interdicția legală a unei persoane condamnate de a primi pensia contributivă de stat pe durata privării de libertate. Reclamantul, născut în 1940, s-a plâns în special că i s-a interzis să-și primească pensia și că a fost discriminat pe mai multe motive. A pretins, în special, că a fost discriminat pe motiv de vârstă.

Curtea a reținut că în prezenta cauză **nu a fost încălcat art. 14** (interzicerea discriminării) din Convenție **coroborat cu art. 1** (protecția proprietății) din **Protocolul nr. 1** la Convenție. În ceea ce privește acuzația de discriminare în politica publică, Curtea a constatat că: reclamantul nu a oferit nicio probă a discriminării împotriva persoanelor în vârstă; comparațiile cu deținuții cu surse alternative de venit nu intrau în sfera art. 14; și că situația reclamantului nu era într-atât de similară celei a persoanelor deținute în unități de psihiatrie sigure sau a celor aflate în arest preventiv încât să reprezinte un argument al discriminării pe această bază. Cu privire, în special, la acuzația de discriminare pe motiv de vârstă, Curtea a remarcat că stoparea plăților de asigurări sociale s-a aplicat și în cazul prestațiilor pentru persoanele de vârstă activă și, astfel, nu putea fi direct discriminatorie față de deținuții aflați la vârsta de pensionare. Cât despre discriminarea indirectă pe motiv de vârstă, este necesar să se demonstreze că măsura a avut un efect disproporționat asupra persoanelor în vârstă. Reclamantul a expus situația sa personală, dar nu a adus nicio probă legată de grupul respectiv, în timp ce probele din procedurile naționale demonstraseră că deținuții în vârstă au avut posibilitatea de a munci în penitenciar. Curtea a constatat că problema discriminării pe motiv de vârstă nu se justifică.

Žegarac si altii împotriva Serbiei

17 ianuarie 2023 (decizie privind admisibilitatea)

În principal, această cauză privea plângerile celor 11 reclamanți că pensiile lor pentru limită de vârstă au fost reduse în perioada dintre noiembrie 2014 și septembrie 2018. Reducerea a urmat modificărilor legislative introduse de Guvernul Serbiei ca parte a unui set mai larg de măsuri de austeritate. Legislația a fost abrogată atunci când s-a considerat că datoria publică s-a redus suficient.

Curtea a declarat **inadmisibile**, ca vădit nefondate, capetele de cerere formulate de 8 dintre reclamanți în temeiul art. 1 (protecția proprietății) din Protocolul nr. 1. Acesta a statuat în special că reducerea plății pensiilor a fost limitată la beneficiarii de pensii mai mari, a fost temporară – pentru o durată de sub patru ani – și a făcut parte din efortul de echilibrare a bugetului de stat. Prin urmare, autoritățile au realizat un echilibru corect între asigurarea stabilității financiare a sistemului de pensii – ceea ce era în interesul general al publicului – și protejarea dreptului patrimonial al reclamanților, astfel încât aceștia să nu ducă o povară individuală și excesivă. Curtea a hotărât, de asemenea, **scoaterea** celorlalte trei cereri **de pe rol**. În una dintre aceste cauze, Curtea nu a primit răspuns la corespondența sa, în vreme ce reclamanții din celelalte două cauze au decedat fără ca un moștenitor să depună o cerere de continuare a procedurii în fața sa.

Contact presă:

Tel.: +33 (0)3 90 21 43 42